

Penguin
Random
House

Original Title: Architecture
Copyright © Dorling Kindersley Limited, 2023
A Penguin Random House Company

Išleido leidykla „Briedis“
Parodų g. 4, LT-04133 Vilnius, Lietuva
www.briedis.lt, info@briedis.lt

© Vertimas iš anglų kalbos, Mantas Tamulevičius, 2024
© Leidykla „Briedis“, 2024

Redaktorė Auksė Matiukė
Maketuotojai: Jurgita Čeberiakaitė, Arūnas Latišenka

Šį kūrinį draudžiama atgaminti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn.

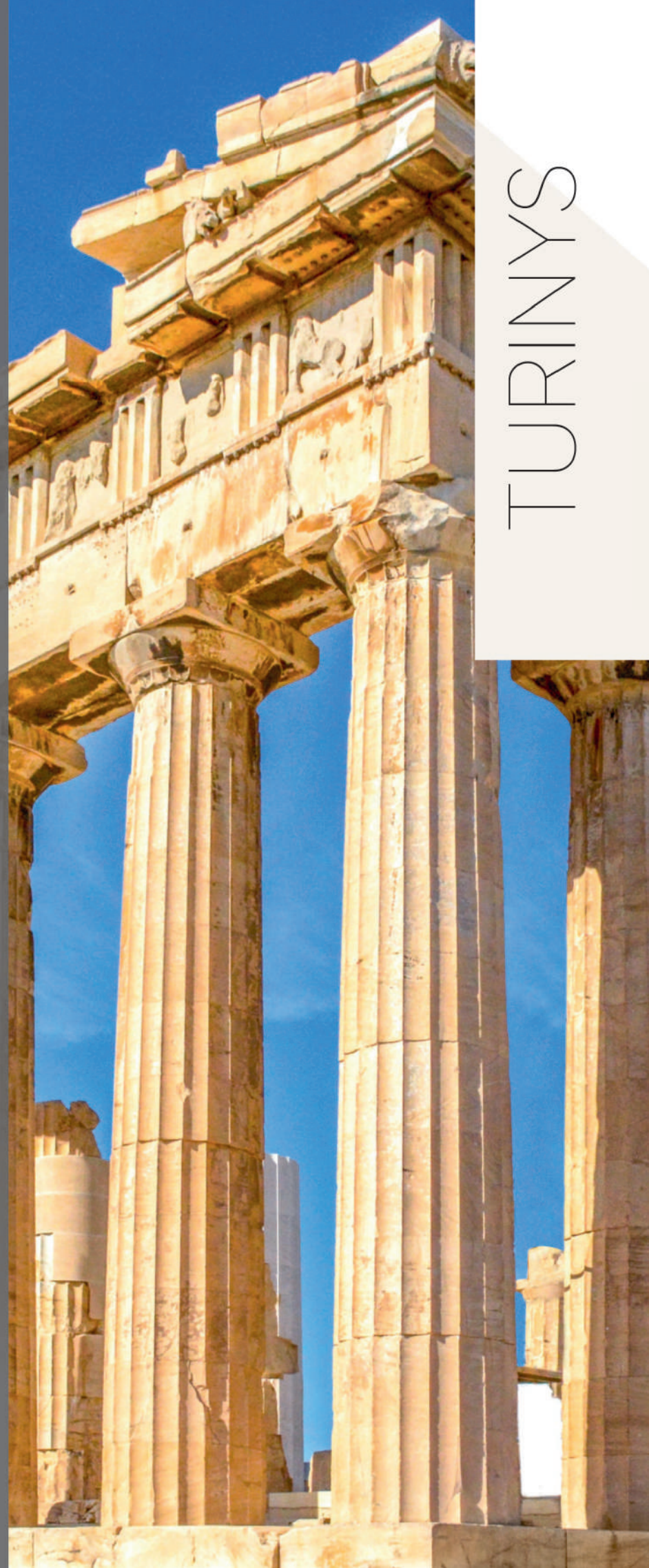
Draudžiama šį kūrinį, esantį bibliotekose, mokymo ir mokslo įstaigų bibliotekose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti visiems prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale *ibiblioteka.lt*.

ISBN 978-609-494-162-7

Spausdinta Slovakijoje

www.dk.com

TURINYS

ĮVAIROVĖ

1

Iki 300 m. po Kr.

Pastogė	12
Purvas	16
Senovės Artimieji Rytai	18
Akmuo	22
Senovės Egiptas	24
Amono Ra šventykla	32
Kolonos ir stulpai	34
Senovės Graikija	36
Achaimenidų imperija	44
Partų ir Sasanidų architektūra	48
Arka	50
Senovės Roma	52
Panteonas	60
Ankstyvoji budistinė architektūra	62
Ankstyvoji Pietų Amerika	66
Ankstyvoji Mezoamerika	68

RAIDA

2

300–1100 m. po Kr.

Majų architektūra	74
Senovės pueblai	78
Afrikiečių įtvirtinimai	80
Etiopijos uolų bažnyčios	82
Ankstyvoji krikščionybės ir	
Bizantijos architektūra	84
Kupolai	90
Ankstyvoji islamo architektūra	92
Romaninis stilius	100
Ankstyvoji imperinė Kinija	106
Ankstyvoji Korėja	110
Ankstyvoji Japonija	112
Mediena	116
Budistinė architektūra	118
Indų šventyklos	122

DIEVAI IR VALDOVAI

3

1100–1500 m.

Khmerų dinastija	128
Imperinė Kinija	132
Viduramžių Japonija	138
Timūridų dinastija	142
Vakarų islamo architektūra	144
Alhambra	148
Sudano–Sachelio architektūra	150
Actekų architektūra	154
Inkų architektūra	156
Ilgieji namai	160
Gotika	162
Medinio karkaso namai	172
Pilys	174

Konsultantas

Dr. Barnabas Calderis yra knygų *Architecture: From Prehistory to Climate Emergency* (*Architektūra: nuo priešistorės iki klimato krizės*), pirmojo istorinio veikalo, kuriame nagrinėjamas ryšys tarp architektūros ir energijos žmonijos istorijoje, ir *Raw Concrete: The Beauty of Brutalism* (*Nepaslėptas betonas: brutalizmo grožis*) autorius. Jis yra Jungtinės Karalystės Liverpulio universiteto architektūros programos vyr. lektorius ir Didžiosios Britanijos architektūros istorikų draugijos patikėtinis. Twitter/Instagram: @BarnabasCalder

Autoriai

Jonas Astbury'is yra architektūros istorikas, kuratorius, redaktorius ir lektorius. Jis yra architektūros ir dizaino kuratoriaus asistentas Londono Barbican centre Jungtinėje Karalystėje, anksčiau dirbo žurnalų *The Architectural Review* ir *Architects' Journal* redaktoriumi.

Ianas Chilversas yra rašytojas ir redaktorius, parašęs knygas *The Oxford Dictionary of Art* (*Oksfordo meno žodynas*), *The Baroque and Neoclassical Age* (*Baroko ir neoklasicizmo epocha*) ir *A Dictionary of Twentieth-Century Art* (*XX a. meno žodynas*). Jis buvo leidyklos DK knygos *Art: The Definitive Visual Guide* (*Menas: išsamus iliustruotas vadovas*) vyr. konsultantas.

Dr. Diane Davies yra majų kultūroje besispecializuojanti archeologė ir Londono universiteto koledžo Archeologijos instituto garbės asocijuotoji tyrėja. Ji yra centro „Maya Archaeologist Ltd“, kuriančio edukacinius išteklius apie majų kultūrą, direktorė ir labdaros fondo „Maya Archaeologist Ltd“ valdybos pirmininkė.

Andrew Humphreysas mokėsi architekto amato ir studijavo islamo architektūrą Egipto sostinėje Kaire, vėliau tapo žurnalistu ir rašytoju. Jis yra rašęs žurnalams *Financial Times*, *The Sunday Times* ir *Time Out* bei DK knygoms *Great Cities* (*Didingi miestai*), *The Islam Book* (*Islamo knyga*) ir *The Architecture Book* (*Architektūros knyga*).

KOLIZIJA

4

1500–1700 m.

Rusų stačiatikių cerkvės	180
Osmanų architektūra	182
Sefevidų architektūra	188
Mogolų imperija	192
Renesansas Italijoje	196
Architektas	204
Renesansas už Italijos ribų	206
Barokas	210
Šv. Petro bazilika	216
Rokokas	218
Čurigerizmas	222
Inuitų architektūra	224
Amerikos kolonijinė architektūra	226

ANGLIES AMŽIUS

5

1730–1900 m.

Neoklasicizmas	230
Stiklas	238
Jurgių stiliaus terasinis namas	240
Industriinė architektūra	242
Geležis ir plienas	250
Neogotika	252
Dailieji menai	256
Maorių architektūra	262
Eklektika	264
Meno ir amatų sąjūdis	266
<i>Art nouveau</i>	270
Šventosios šeimos bazilika	274
Dangoraižiai	276

NAFTA IR ELEKTRA

6

1900–1970 m.

Istorizmas	280
Nauji eksperimentai	284
Futurizmas	290
Konstruktivizmas	292
Ekspresionizmas	294
<i>De Stijl</i>	296
Modernizmas	298
Savoje vila	306
<i>Art deco</i>	308
Supaprastintasis klasicizmas	314
Vidurio amžiaus modernizmas	318
Kritinis regionalizmas	322
Gelžbetonis	324
Brutalizmas	326
Neoekspresionizmas	332
Metabolizmas	336

Autoriai

Dr. Randalas Lawrence'as yra Liverpulio universiteto architektūros studijų vyr. lektorius, kurio tyrimų sritys – aplinkos dizainas ir santykis tarp pastatų bei klimato. Jis yra Aukštojo išsilavinimo akademijos vyresnysis mokslo darbuotojas ir kaip projektuotojas bei tyrėjas yra dirbęs architektūros srityje.

Dr. Di Luo yra Meno istorijos ir architektūros studijų programos Konektikuto koledže JAV dėstytoja-asistentė, kurios tyrimų sritis – statybos formų ir praktikos evoliucija Kinijoje ir budistinėje Azijoje. Anksčiau ji mokėsi architektės amato ir dirbo architektūros bendrovėse Los Andžele ir Pekine.

Philipas Parkeris yra istorikas, buvęs Britanijos diplomatas ir leidėjas, studjavęs istoriją Kembridžo Švč. Trejybės koledže Jungtinėje Karalystėje. Jis – kritikų pripažintas autorius ir apdovanotas redaktorius, prisidėjęs prie ir konsultavęs daugybę leidyklos DK knygų, tarp jų *World History (Pasaulio istorija)* ir *Great Cities (Didieji miestai)*.

Catherine Slessor yra rašytoja, kritikė ir buvusi žurnalo *The Architectural Review* redaktorė. Ji taip pat rašė straipsnius žurnalams *Dezeen*, *the Architects' Journal* ir *The Guardian*. 2021 m. ji tapo organizacijos „Twentieth Century Society“, kurios tikslas – saugoti Jungtinės Karalystės modernų ir šiuolaikinį architektūros paveldą, prezidentė.

Prof. Stevenas Snape'as yra Jungtinės Karalystės Liverpulio universiteto Egipto archeologijos studijų garbės profesorius, o jo ekspertinė sritis – santykis tarp apstatytos aplinkos ir gamtos pasaulio senovės Egipte. Jis taip pat yra parašęs knygas *The Complete Cities of Ancient Egypt (Išsamus Senovės Egipto miestų vadovas)* ir *Ancient Egyptian Tombs: The Culture of Life and Death (Senovės Egipto kapavietės: gyvenimo ir mirties kultūra)*.

Dr. Doria Tichit yra meno istorikė, besispecializuojanti Pietų Azijos dailėje ir architektūroje. Ji studijavo archeologiją ir dailę Paryžiaus Sorbonos universitete, apsigynė daktaro laipsnį Jungtinės Karalystės Kardinio universiteto Velso architektūros mokykloje. Ji skaito paskaitas apie Pietų Azijos dailę Rytų ir Afrikos studijų mokykloje, Viktorijos ir Alberto muziejuje, „Sotheby's“ meno institute ir Birkbeko koledže Londone.

KRIZĖ IR VILTIS

7

Nuo 1970 m.

Minimalizmas	340
Haiteko architektūra	342
Postmodernizmas	346
Kompiuterinė braižyba	352
Guggenheimo muziejus Bilbao	354
Dekonstruktivizmas	356
Poetinė architektūra	360
Pastatų renovacija	362
Tvarioji architektūra	366

Katalogas	370
Žodynėlis	426
Rodyklė	428

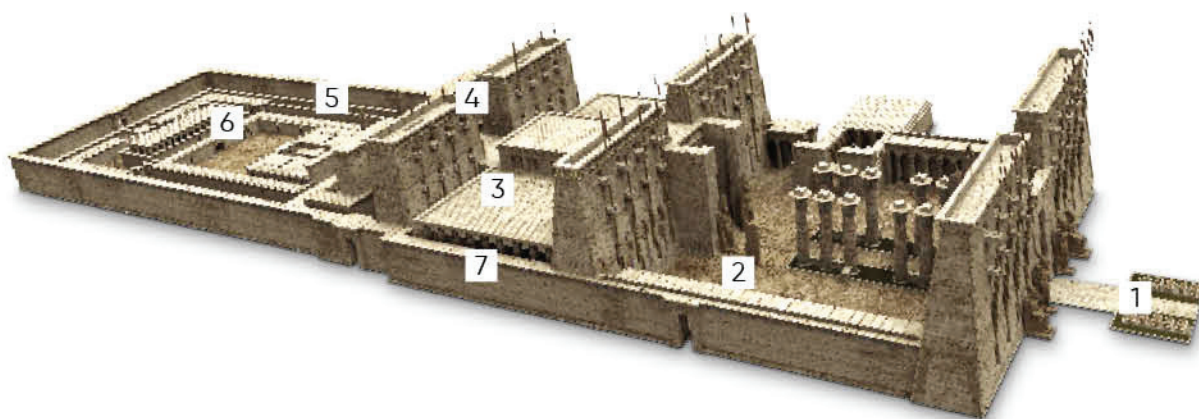
lainas Zaczekas yra rašytojas, tyrėjas ir meno istorikas. Jis studijavo Oksfordo universiteto Wadhamų koledže Jungtinėje Karalystėje ir Courtauld meno institute Londone, kur specializavosi architektūros srityje. Jis yra parašęs per trisdešimt knygų, prisidėjo prie daugybės kitų, tarp jų – leidyklos DK išleistų *The Art Book (Meno knyga)* ir *Design: The Definitive Visual Guide (Dizainas: išsamus iliustruotas vadovas)*.

AMONO RA ŠVENTYKLA

KARNAKAS, LUKSORAS, EGIPTAS, apie 1500–380 m. pr.

Karnako šventyklos ansamblis yra vienas iš didžiausių religinės paskirties kompleksų pasaulyje. Jis buvo statomas ir keičiamas daugiau nei du tūkstančius metų, bet centrinis ir pats svarbiausias pastatas buvo Amono Ra šventykla.

1. Ritualinis įėjimas

Šventykla buvo orientuota iš rytų į vakarus, atsukta į Nilo ir kylančios saulės pusę. Į ją patekdavo per ritualinę alėją, iš abiejų pusių nusėtą sfinksais. Įėjimą į šventyklą supo tradiciniai vartai su pilonais, o už jų atsivėrė erdvus atviras kiemas.

2. Kolosali Ramzio II statula

Pirmajame kieme buvo virtinė mažesnių paminklų, taip pat Ramziui III ir Setui II dedikuotos šventyklos, Nubijos karaliaus Taharko kolonada ir kolosali, 15 metrų aukščio Ramzio II statula.

3. Didysis hipostilas

Vienas iš įspūdingiausių šios šventyklos elementų yra Didysis hipostilas, dedikuotas visų pirma Setui I ir Ramziui II. Šios didžiulės salės plotas siekia 5 500 m², o stogą remia 134 kolonos – aukščiausioji jų centrinėje „navoje“ yra net 21 metro aukščio.

4. Centrinė alėja

Karnakas, kaip ir dauguma šventyklų, suprojektuotas simetriškai, kad dievo garbinimo procesija galėtų praeiti tiesiai pro įvairių salių, kiemelių ir pilonų vidurį, o iš šonų ją supty palei centrinę ašį sustatytos statulos bei obeliskai.

5. Raudonoji šventykla, centrinis altorius

Šventyklos gale buvo altorius – viso komplekso širdis, kur saugotas dievo atvaizdas ir kasdien rengti ritualiniai aukojimai. Nors vėliau ir buvo nugriautas, Hačepsutos statytas raudono kvarcito altorius buvo rekonstruotas.

6. „Palapinės strypų“ kolonos

Neįprasta, palapinės strypus primenanti šių kolonų forma *Akh-Menu* pastate Amono Ra šventyklos gale jas užsakiusiam Tutmoziui III galbūt priminė daugybę jo karinių kampanijų Artimuosiuose Rytuose ir Nubijoje įtvirtinant Egipto Naujosios karalystės imperiją.

7. Šventyklų kompleksas

Žvelgiant iš rytų pusės, daugumą svarbiausių Amono Ra šventyklos elementų galima pamatyti ir šiandien. Tolumoje stūkso Tėbų kalnas, šalia kurio Karalių slėnyje palaidoti Naujosios karalystės faraonai.

1

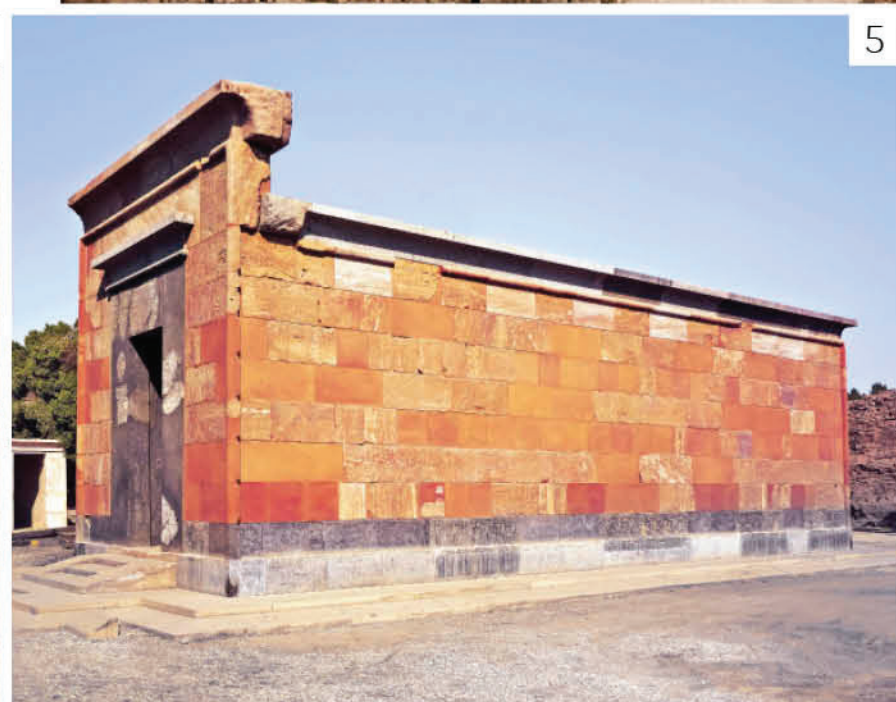

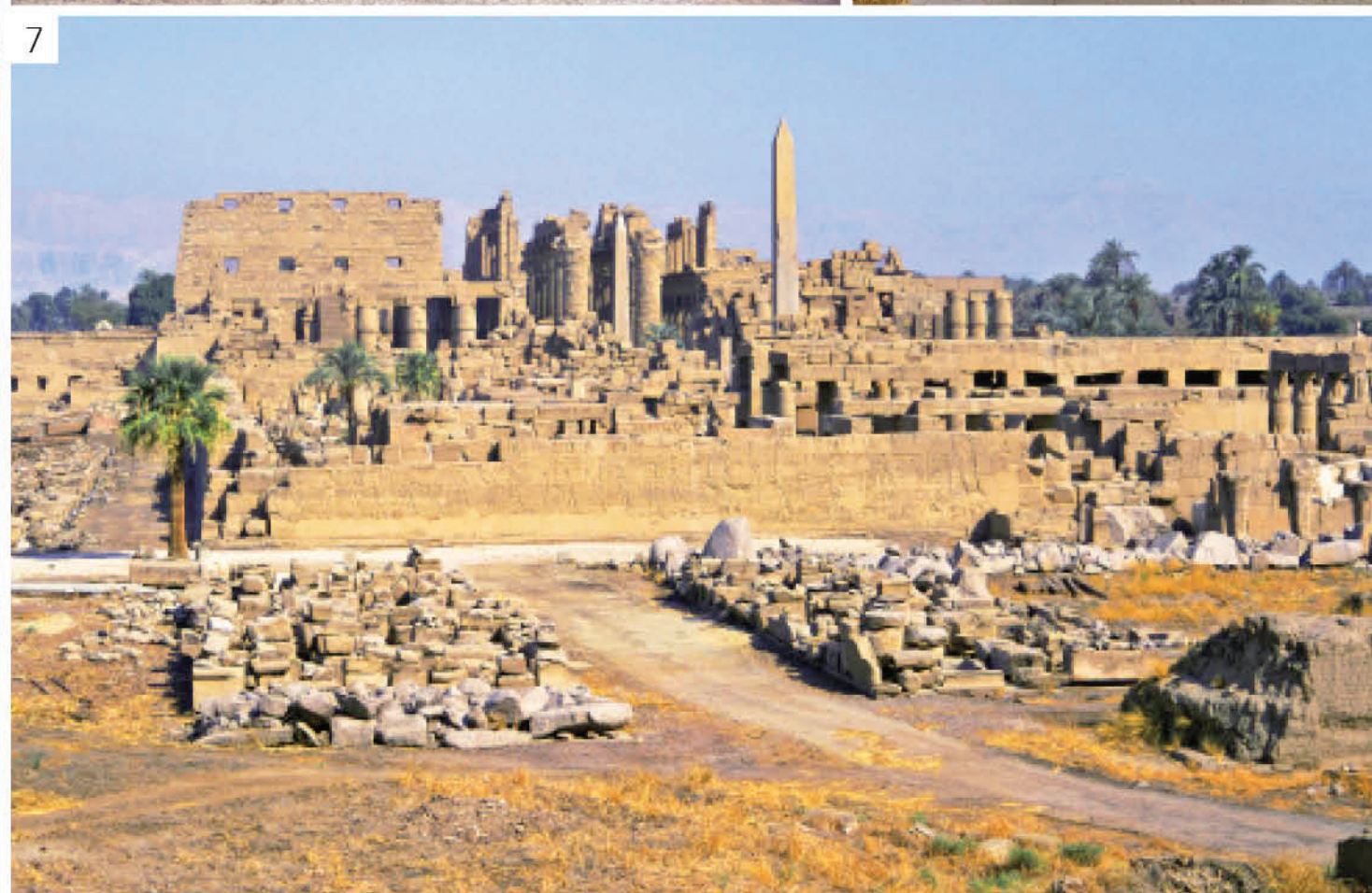
2 4

3

5 6

7

ALHAMBRA

GRANADA, ISPANIJA, 1232–1390 M.

Įtvirtinti Alhambros (Raudonosios tvirtovės) rūmai, kuriuos pastatė musulmoniškosios Ispanijos valdovai Nasridų dinastijos sultonai, yra vienas iš islamo architektūros šedevrų.

1. Komareso bokštas

45 metrų aukščio Komareso bokšte įrengtos vienos svarbiausių rūmų ansamblio patalpų. Storos akmeninės sienos lėmė, kad bokštas buvo saugus, o aukštis pavertė jį patogia vieta aplinkai stebėti.

2. Mirtų kiemas

Šis ilgas kiemelis įrengtas aplink didelį stačiakampio formos baseiną, kurį maitina du fontanai. Vandenyje atsispindi simetriškos arkados abiejose pusėse su lieknomis kolonomis, aukštomis arkomis ir smulkmeniškai tašytomis viršutinėmis sienų dalimis.

3. Sienų dekoras

Daugelyje Alhambros salių sienų apačia dekoruota plytelėmis su sodrių spalvų raštais, smarkiai kontrastuojančiais su vienspalviais raižiniais virš jų. Jas sukūrė ir išpildė itin talentingi menininkai bei amatininkai.

4. Liūtų kiemas

Šio kiemelio arkadų sudaro islamo architektūrai būdingos daugialapės arkos, kai kiekviena arkos pusė būna išraižyta į daugybę mažų kreivių. Arkas remia lieknų kolonų grupelės.

5. Darakso Mirador

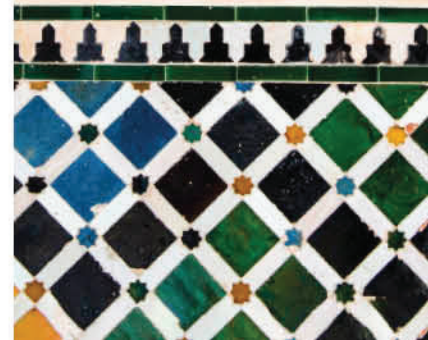
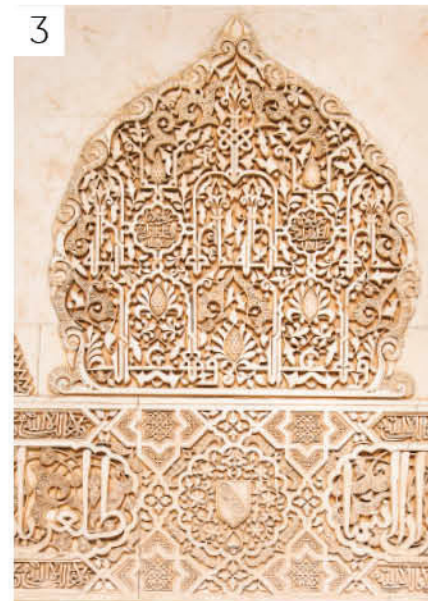
Šis mirador (apžvalgos vieta), atliekanti belvederio vaidmenį, yra vidaus patalpa, iš kurios lankytojams atsiveria vaizdas į žemiau plytintį sodą – taip tarp vidaus ir išorės sukuriama jungtis.

6. Dviejų seserų menė

Šios menės sienos nusėtos dailiu tinko dekoru, bet labiausiai patalpoje pribloškia kupolas. Pro nedidelius langus krintanti šviesa apšviečia mukarnus (smulkmeniškų, it stalaktitai kybančius kūrinius iš tinko), dar vadinamus *mocárabes*, taip kuriant stulbinantį šviesos ir šešėlių spektaklį.

7. Raudonoji tvirtovė

Žvelgiant iš tolo, masyvūs dantyti bokštai, kurie stiebiasi virš raudonų plytų ir akmens sienų, davusių rūmams pavadinimą, kuria grėsmingą Alhambros įspūdį. Tačiau už sienų plyti kiemeliai ir sodai. Tokiuose arkiniuose soduose netrūksta pavėsio, įrengta baseinų ir fontanų, kur žmonės gali leisti laiką ir atsipalaiduoti.

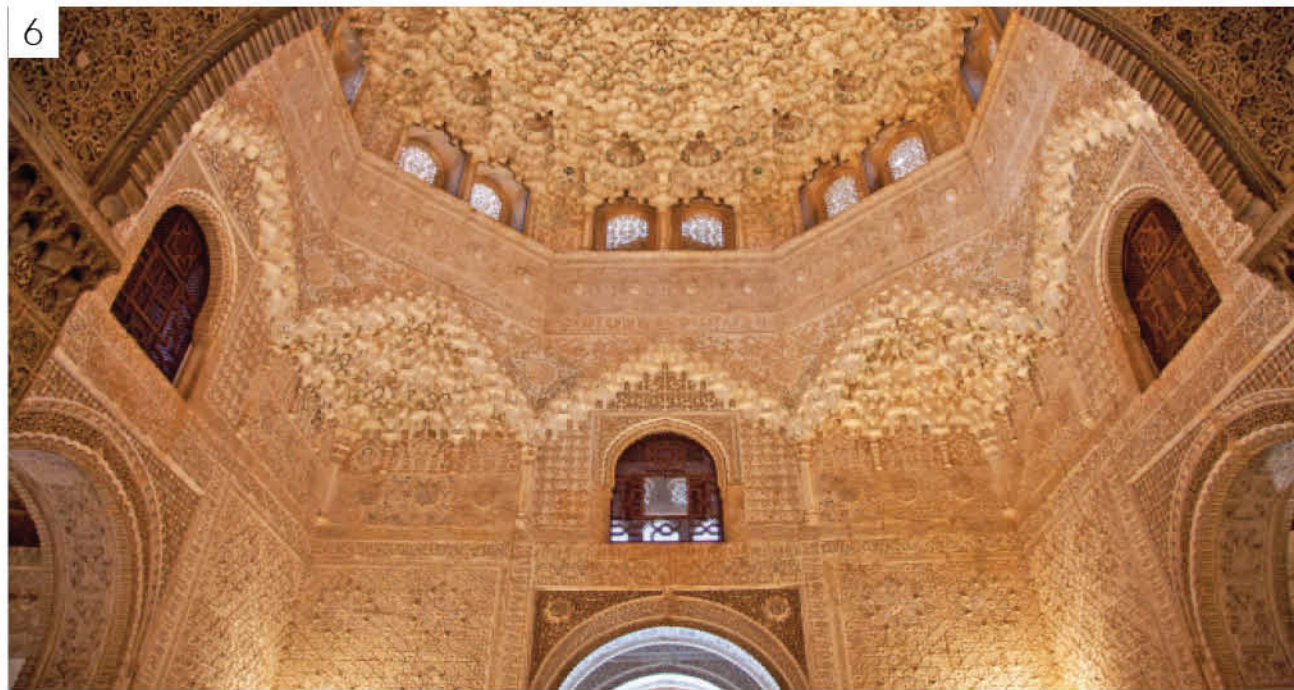

4

5

6

7

RENESANSAS UŽ ITALIJOS RIBŲ

XVI a. renesanso architektūros stilius paplito po visą Europą. Kai kuriuose kraštuose jis buvo derinamas su vietiniais stiliais, o kituose juos papildė.

Renesanso architektūros stilius peržengė Italijos sienas apie 1500 m., o per šimtmetį įleido šaknis didžiojoje dalyje Europos. Pirmą šalį, kuriai šis stilius padarė didžiulę įtaką, buvo Prancūzija. 1494 m. vykę prancūzų karai Italijoje lėmė italų kultūros kontrinvaziją į Prancūziją. Karalius Pranciškus I (valdė 1515–1547 m.) labai žavėjosi Italijos menais ir iškiliausius italų tapytojus, skulptorius bei architektus, tarp jų Leonardo'ą da Vinci'į, atsivežė į Prancūziją.

Panašiu metu italų dailininkai ėmė dirbti daugelyje kitų šalių. Be to, kitų tautybių dailininkai lankėsi Italijoje ir į savo šalis parsivežė naujausių žinių apie renesanso dailę. Vienas iš garsiausių tokių menininkų buvo ispanas Pedro Machuca, kelerius metus praleidęs Romoje ir apie 1520 m. grįžęs į Ispaniją. Iki tol jis daugiausia vertėsi tapyba, bet tada perėjo prie architektūros, o jo projektuoti Karolio V rūmai Granadoje yra imponantiškesnis brandžiojo renesanso idealų atspindys nei bet kuris kitas iki mūsų dienų išlikęs to laikotarpio pastatas Italijoje.

◀ Italai užsienyje

XVI a. pradžios Žygimantų koplyčia Krokuvos katedroje, Lenkijoje, yra vienas gryniausių to meto renesanso architektūros pavyzdžių už Italijos ribų. Ją suprojektavo architektas ir skulptorius Bartolomeo Berrecci, o su juo dirbo dar keletas italų menininkų.

SEBASTIANO SERLIO

Italų tapytojas ir architektas Sebastiano Serlio (1475–1554 m.) didžiąją karjeros dalį praleido Prancūzijoje. Jis parašė traktatą, itin svariai prisidėjusį prie žinių apie renesanso architektūrą sklaidos. Ši knyga, dažniausiai vadinama pavadinimo santrumpa *L'Architettura*, buvo pirmasis gausiai iliustruotas architektūros traktatas, autoriaus sumanytas kaip praktinis vadovėlis. Dalimis nuo 1537 m. leista knyga buvo išversta į kelias kalbas ir ne kartą perleista.

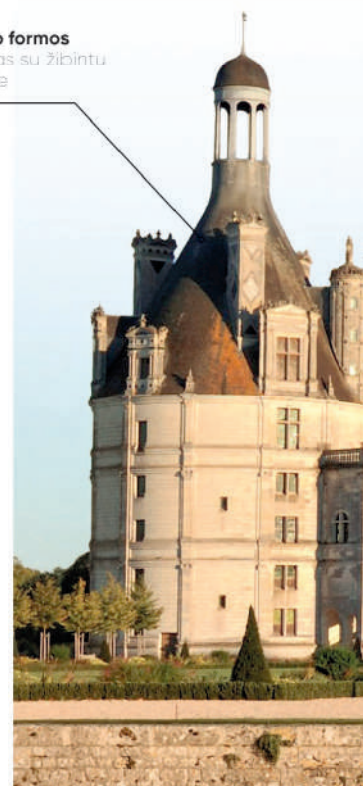
Sebastiano Serlio, autorius Barolomeo Passarotti.

SPAUDOS ĮTAKA

Knygos ir spauda palengvino renesanso stiliaus plitimą. Pirmosios architektūros knygos, publikuotos XV a. pabaigoje, buvo moksliniai traktatai, parašyti lotynų kalba. Vis dėlto XVI a. pradėjo rasti iliustruotų architektūrinių knygų šiuolaikinėmis kalbomis, kurių įtakingiausia buvo parašyta Sebastiano Serlio. Kaip dekoratyvinių motyvų šaltinis šioje knygoje buvo panaudota nesuskaičiuojama daugybė graviūrų.

Panašūs leidiniai buvo gausiai paplitę ir XVI a. Anglijoje. Nors kai kuriuos įspūdingus renesanso elementus sukūrė keliaujantys italų dailininkai amžiaus pradžioje, vėliau įtakos šaltiniai daugiausia buvo iš Prancūzijos ir Istorinių Nyderlandų atvežtos graviūros. Jų įkvėptos detalės, palyginti su to meto italų kūriniais, kartais būdavo šurkščios, vis tik neretai išsiskirdavo ir energija bei žavesiu. Rafinuotas renesanso architektūrinis stilius pasiekė Angliją tik XVII a. per Inigo Joneso kūrybą. Šis architektas du kartus vyko į Italiją ilgiems vizitams.

Kūgio formos
stogas su žibintu
viršuje

ŠAMBORO PILIS

ŠAMBORAS, LUAROS SLĖNIS, PRANCŪZIJA, PRADĖTA 1519 m.

Šamboro pilis yra didžiausia karaliaus Pranciškaus I, vieno iškiliausių savo laikmečio meno mecenatų, užsakyta pilis. Ją galimai projektavo italų architektas Domenico da Cortona, o renesanso įtaka akivaizdi iš bemaž tobulos simetrijos ir daugybės detalių. Vis tik dantyti stogo kontūrai alsuoja viduramžių dvasia.

▲ Kaminų grupės

Puošnios kaminų grupės yra ryškus stogo kontūrų – išskirtiniausio pilies elemento – atributas, leidžiantis suprasti, kad viduje galima prabangiai mėgautis židinių šiluma.

▲ Žibintas

Žibintu vadinamas toks bokštelis, kurio viršuje paliekamos angos, dažniausiai norint į vidų įleisti šviesos. Šis žibintas įrengtas tiesiai virš laiptų. Bokštelį vainikuoja lelijinis ornamentas.

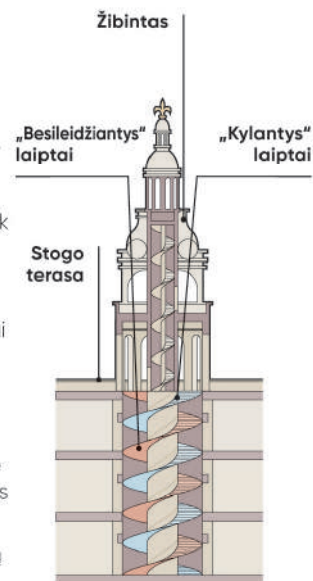
▲ Stoglangiai

Fasadui gyvybės suteikia stoglangiai. Inicialai FRF virš šio stoglangio reiškia *François, Roi de France* (Pranciškus, Prancūzijos karalius). Sandrikas papuoštas lelijiniais ornamentais.

CENTRINIAI LAIPTAI

Didžiausias Šamboro pilies interjero išskirtinumas yra pagrindinio sparno centre įrengti dvigubos spiralės laiptai. Nuo pirmo aukšto iki stogo terasų vedantys dveji spiraliniai laiptai sukasi vieni virš kitų aplink centrinę šerdį. Tokia rafinuota geometrija būdinga išdidaus ir konkurencingo intelektualizmo laikotarpiui. Šis projektas neretai priskiriamas Pranciškaus I mėgstamiausiam menininkui Leonardo'ui da Vinci'ui, į Prancūziją atvykusiam už užmokestį. Tiesa, Leonardo mirė tais pačiais metais, kai pradėtos Šamboro pilies statybos.

Šiame laiptų pjūvyje pavaizduotas jų dvigubos spiralės projektas

Aklinoji arkada pirmame aukšte

Apskritasis bokštas su koplyčia viršuje

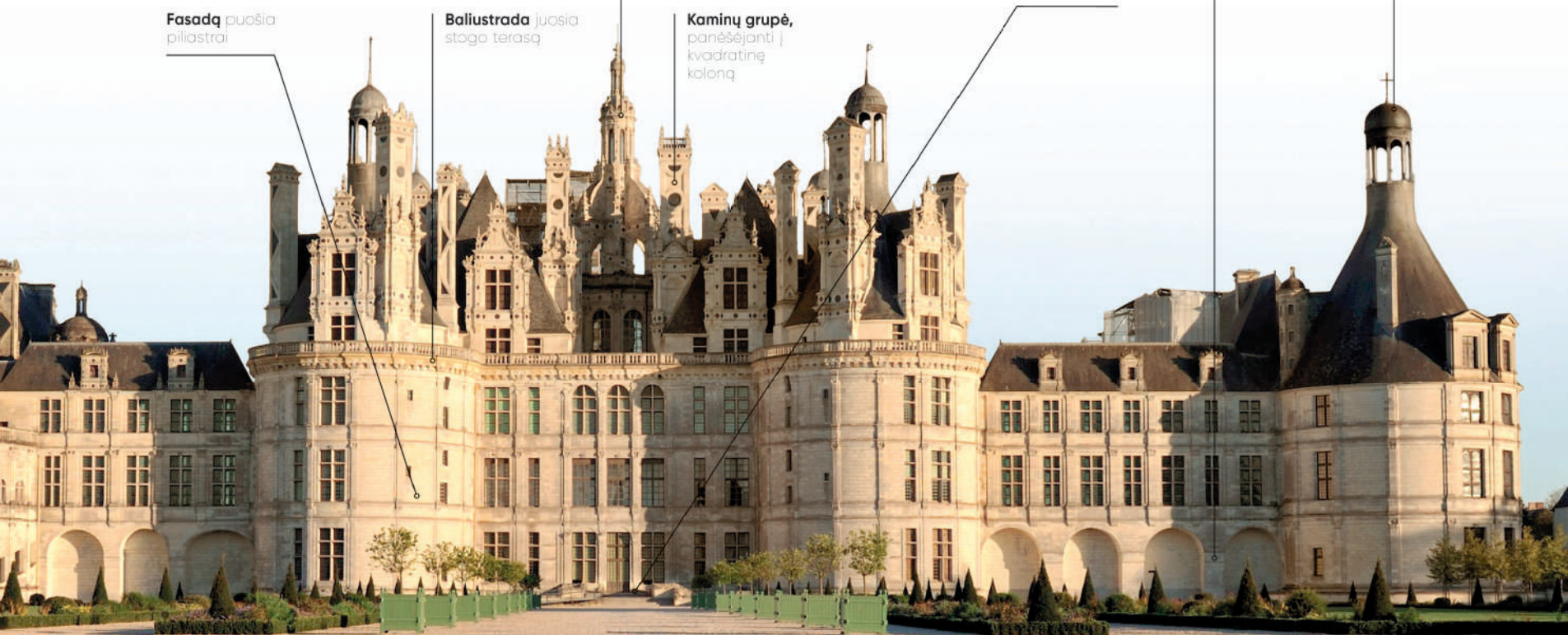
Fasadą puošia pilastrai

Baliustrada juosia stogo terasą

Žibintas su lelijiniais ornamentais viršuje

Kaminų grupė, panėšėjanti į kvadratinę koloną

Įėjimas už pylimo griovio

PANTEONAS

PARYŽIUS, PRANCŪZIJA, 1757–1789 M.

Panteonas buvo pirmasis didis prancūziškojo neoklasicizmo architektūros šedevras. Jį projektavo Jacques'as Germainas Soufflot, sėmęsis įkvėpimo iš Šv. Pauliaus katedros Londone. Autorius monumentalizmą siejo su gotikai būdingu konstrukciniu lengvumu ir sukūrė naują pribloškiantį stilių, kurį teoretikas Marcas Antoine'as Laugier pavadino „pirmuoju tobulos architektūros pavyzdžiu“.

Panteono vaizdas iš gatvės

▲ Frontonas

Alegorines frontono skulptūras projektavo Davidas d'Angers. Laisvė pavaizduota įteikianti lauro lapų vainikus centrinei Tautos figūrai, kuri dalija juos garsiems generolams, valstybininkams, politikams ir mokslininkams.

▲ Kolonos

Portiką remia trys didžiulės kolonos. Jas vainikuoja smulkmeniškai tašyti korintiškieji kapiteliai ir dailus antablementas, sudarytas iš architravo, frizo ir karnizo.

ŠV. PAULIAUS KATEDRA

1675–1710 m. statytą Šv. Pauliaus katedrą Londone projektavo seras Christopheris Wrenas, pasamdytas atstatyti daugiau nei penkiasdešimt bažnyčių po 1666 m. Londono didžiojo gaisro. Iš Portlando akmens Anglijos baroko stiliumi statyta katedra turi švinu dengtą kupolą, kurio viršūnė siekia 110 metrų aukštį. Iki šiol tai antra aukščiausia bažnyčia Jungtinėje Karalystėje, nusileidžianti tik Solsberio katedrai.

Šv. Pauliaus katedra, vienas iš svarbiausių Londono orientyrų.

Vakary-rytų ašies
ilgis – 110 metrų

Nuožlėnėjantis stogas
dengia visas keturias
pastato atšakas

Takas palei stogo
perimetrą

Šiaurės-pietų ašies
ilgis – 82 metrai

Langai buvo užmūryti,
kai pastatas tapo
mauzoliejumi

Stogo žibintas su kryžiumi; pagal pirminį planą jį turėjo vainikuoti Šv. Genovaitės statula

Kupolas įkvėptas Šv. Pauliaus katedros Londone

Okulas, pro kurį atsiveria vaizdas į centrinį freskomis dekoruotą skliautą

Centrinis kupolas vienas iš trijų kupolo karkasų

▲ Eksterjeras

Vien iš akmens pastatyto kupolo viršus iškilęs 83 metrų aukštyje. Jis projektuotas kaip konkurentas Šv. Pauliaus katedrai Londone, kurių Panteonas ir primena (žr. teksto laukelį).

▲ Interjeras

Kupolo svorį laiko kolonos ir papildomi piliastrai. Užančius kupolo apačioje puošia François Gérard'o tapytos alegorinės figūros: Šlovė, Teisingumas, Mirtis ir Tauta.

Būgnas su kolonomis remia kupolą ir į transeptą leidžia patekti šviesai

Korintiškoji kolona, viena iš šimto interjero kolonų

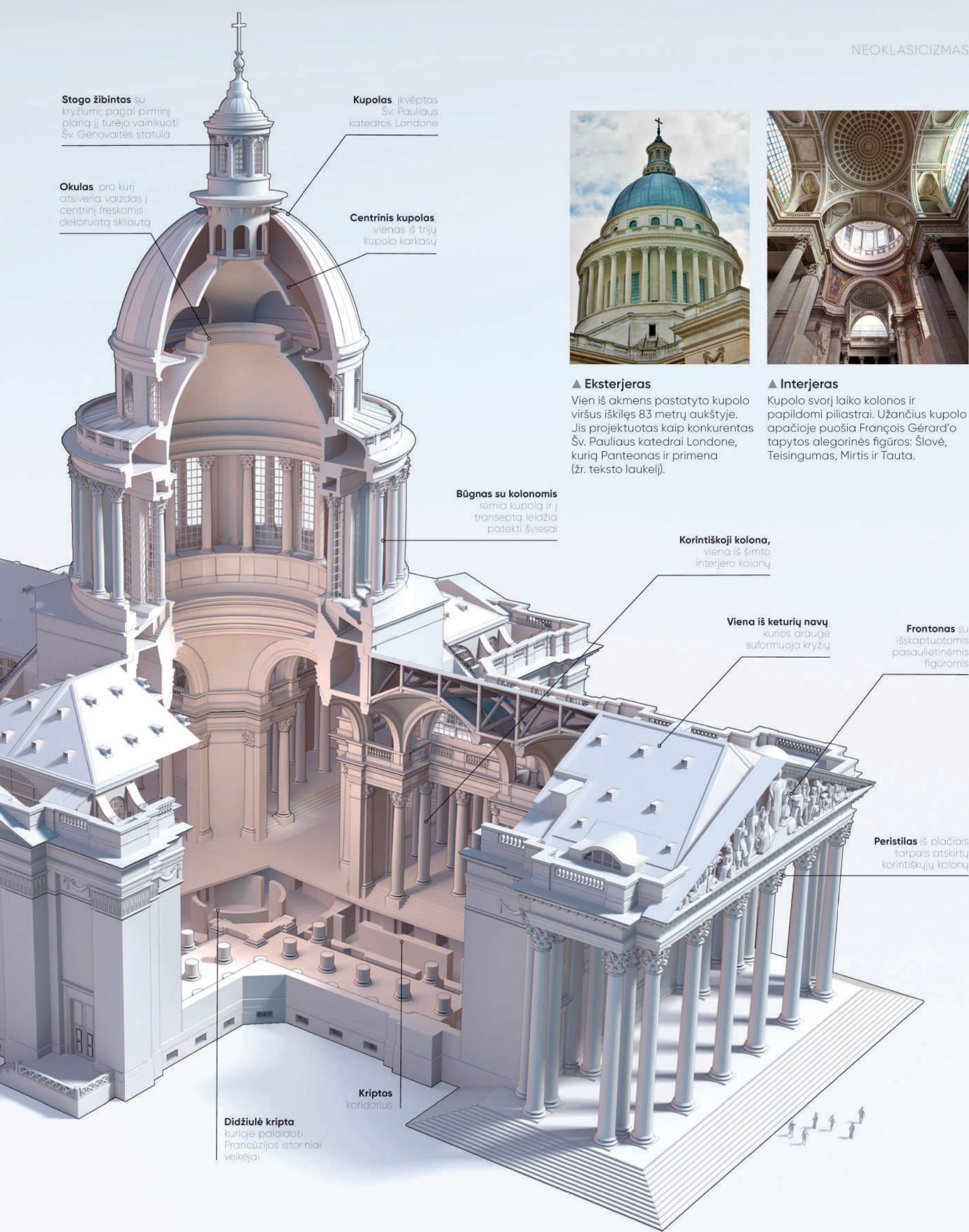
Viena iš keturių navų kurios drauge suformuoja kryžį

Frontonas su išskaptuotomis pasaulietinėmis figūromis

Peristilas iš plačiais tarpais atskirtų korintiškųjų kolonų

Kriptos kondorius

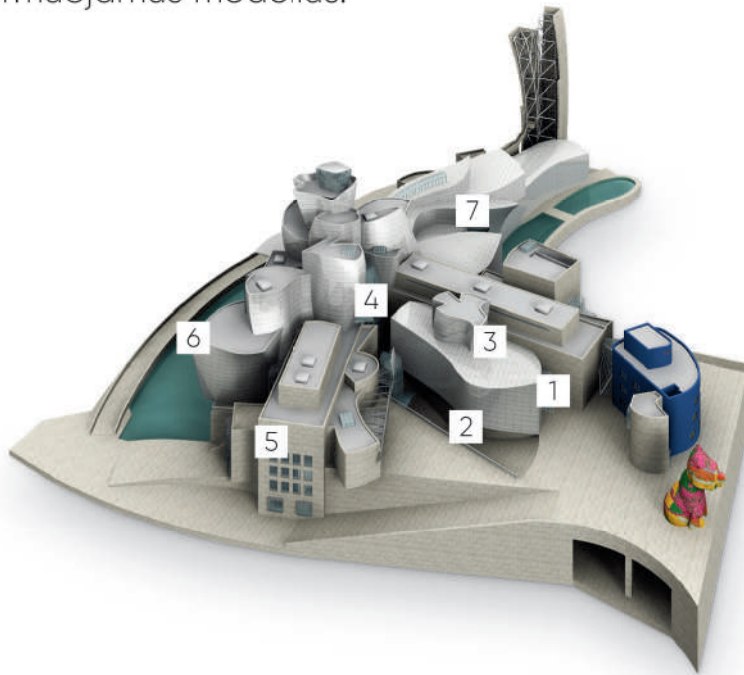
Didžiulė kripta kurioje palaidoti Prancūzijos istoriniai veikėjai

GUGGENHEIMO MUZIEJUS BILBAO

BILBAO, ISPANIJA, 1997 M.

Paupyje įkurdintas Guggenheimo meno muziejus yra savo epochos įžymybė. Tokiai intensyvios dramos ir jaudinančio kompleksiško architektūrai kurti architektas Frankas Gehry'is pasitelkė kompiuterines programas ir rankomis formuojamus modelius.

1. Laiptuotas įėjimas

Iš viešosios aikštės į vidų lankytojai patenka per plačius laiptus, leidžiančius panaikinti aukščio skirtumą tarp Nerviono upės krantinėje įsikūrusio muziejaus ir aukščiau esančio miesto lygio.

2. Titano apkalas

Pastatas aptrauktas tviskančia titano oda. Ši medžiaga itin patvari ir atspari įvairioms orų sąlygoms. Keičiantis apšvietimui spalvą keičiantys itin plonyčiai titano lakštai primena raibuliuojančius žuvis žvynus.

3. Centrinis atrijus

Dangų remiantis centrinis atrijus, nelyg katedros nava, sudaro dramatišką pastato šerdį. Jį supa atviri pėsčiųjų takai skirtinguose aukštuose, o eksponuojamus meno kūrinius gali apžiūrėti iš daugybės skirtingų kampų.

4. Nuolatinės galerijos

Muziejuje įrengta devyniolika galerijų. Keliose jų eksponuojami nuolatiniai kūriniai, pavyzdžiui, Richardo Serros monumentali plieninė spiralių skulptūra *Laiko klausimas* (*The Matter of Time*), įkurdinta didžiausioje muziejaus galerijoje.

5. Jungtis su miestu

Pro didelius centrinio atrijaus langus atsiveria miesto panorama. Šio muziejaus, kaip žymaus architektūros kūrinio, sėkmė padėjo paversti Bilbao populiariu turistų traukos centru.

6. Išraiškinga konstrukcija

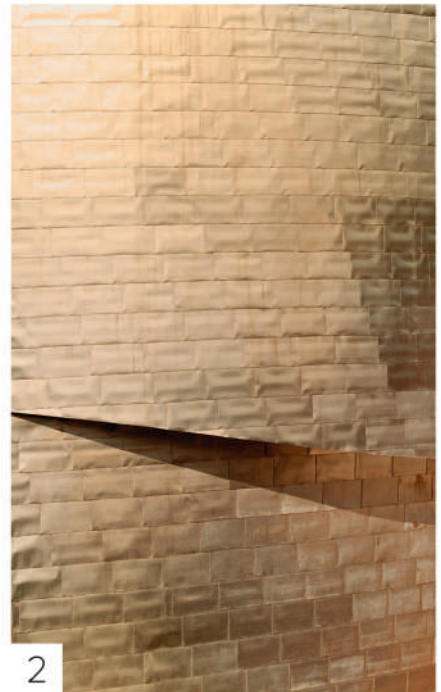
Įvairialypės Guggenheimo muziejaus galerijų erdvės nėra tiesiog fonas meno kūriniams ir dažnai jiems net nenusileidžia dramatiškos išraiška bei skulptūriškumu, todėl iš esmės pati architektūra tampa meno kūriniu.

7. Skulptūriškos formos

Išskirtinės ir dinamiškos muziejaus linijos išgautos pirmiausia paruošiant grubius, rankomis kurtus modelius, o vėliau juos skaitmenizuojant pasitelkus kompiuterines programas, leidžiančias modeliuoti sudėtingas kreives – tokia programinė įranga iš pradžių buvo naudojama aeronautikos industrijoje.

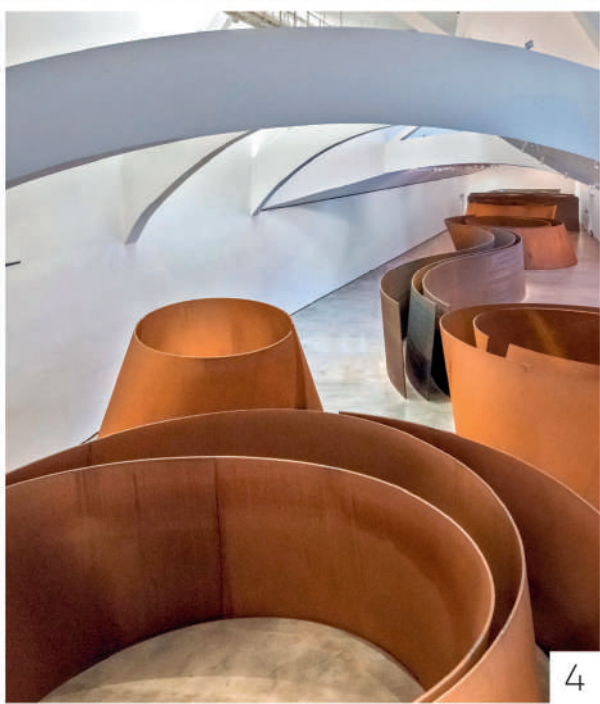
1

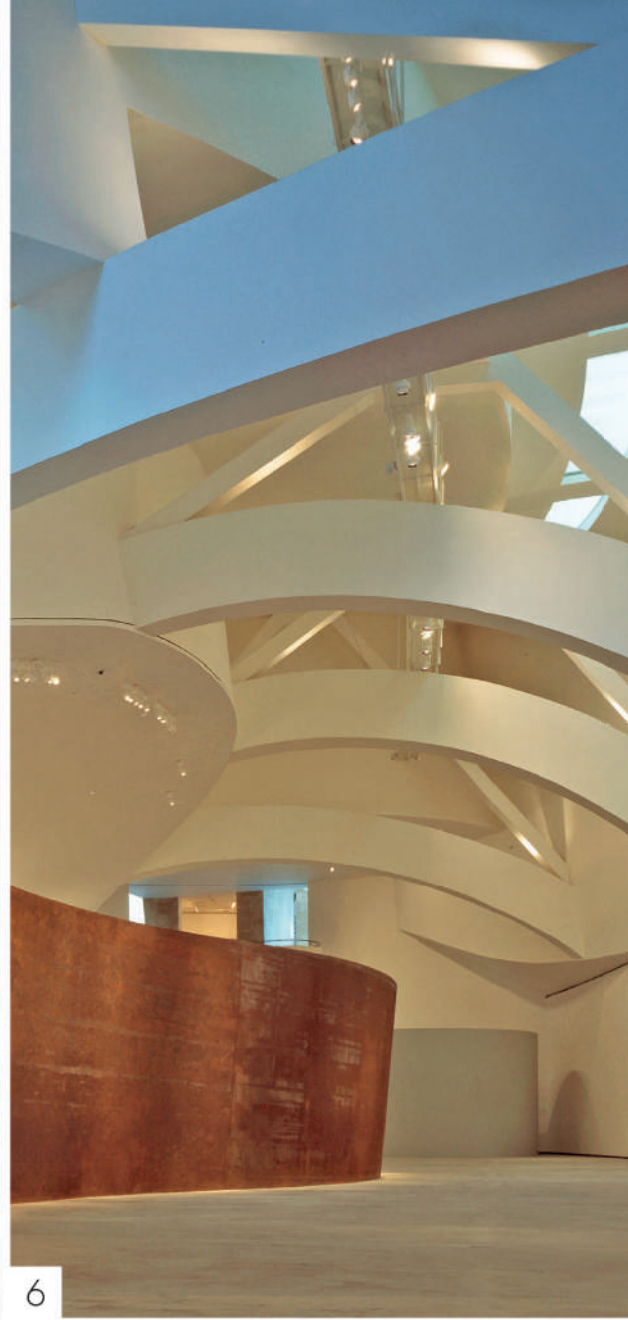
2

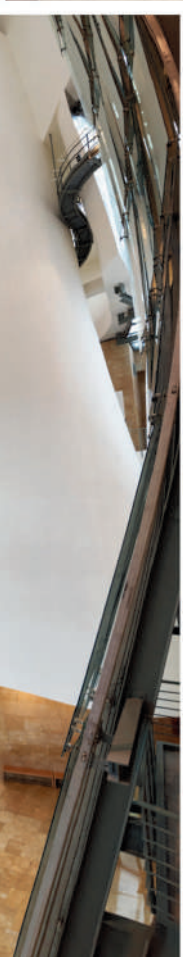
3

4 5

6

7